

Position Paper n.a.v het rondetafelgesprek over “De toekomst van de visserij in Nederland” met de vaste commissie voor LVVN van de Tweede Kamer op woensdag 27 mei 2026.

Wat is de toekomst van de visserij in Nederland?

De toekomst is onlosmakelijk verbonden met het verleden. Zo ongeveer in 1620 werd in Zoutkamp Krijn, de stamvader van de familie Buitjes, geboren. Krijn werd, net als z'n vader, visser. Ook zijn zoon werd visser en dat ging generaties lang zo door. Ook nu wordt er door de tiende en elfde generatie gevist op de Waddenzee en Noordzee door nazaten van Krijn uit 1620. In al die jaren leven we in een symbiotische relatie met de zee en z'n bewoners en is er “goed op de winkel gepast”, zodat we kunnen blijven vissen. Met m'n zoon Alfred (elfde generatie) vis ik, Henk Buitjes (tiende generatie) met de ZK37 “Aldert van Thijs” op garnalen in de wateren van de Noordzee. Ook wij “passen goed op de winkel”, zodat Thijs, de zoon van Alfred en mijn kleinzoon, als twaalfde generatie ook kan gaan vissen, net als z'n voorvaderen. Aan mij zal het niet liggen; er is een kotter, er zijn vergunningen, maar ondanks deze vaste waarden is de toekomst voor een jonge visser verre van zeker, terwijl er eigenlijk geen vuiltje aan de lucht hoort te zijn, in zowel economisch, ecologisch, als vissenwelzijn perspectief.

De toekomst van de visserij in economisch perspectief.

Economisch gezien staat de garnalenvisserij, de tak van visserij waarin ik actief ben, er goed voor. De laatste jaren worden er redelijke tot goede besommingen gemaakt. Het bestand garnalen staat er goed voor waarbij er altijd sprake is van enige schommelingen; maar dat is normaal. Als vraag en aanbod in balans zijn, dan kan de garnalenvisserij floreren, daarom moet het in mijn optiek mogelijk worden gemaakt voor de PO's om iets te sturen in de aanvoer van garnalen als de kilogramprijs onder een bepaald niveau komt, om op deze manier uit een negatieve spiraal te komen en uiteindelijk doordraai van garnalen te voorkomen. Het voor de garnalenvisserij ingestelde weekendverbod is zowel sociaal economisch als ecologisch een zegen en moet behouden blijven. Daarnaast zal er genoeg ruimte moeten overblijven om te kunnen blijven vissen. Aangevoerd is dat gesloten gebieden in hoog dynamische gebieden zoals de Noordzeekustzone, geen enkel effect hebben op de ontwikkeling van het ecosysteem in deze gebieden. Deze gebieden kunnen daarom wel weer worden open gesteld voor de garnalenvisserij, zodat er meer ruimte komt voor de vissers en de visserijdruk over de gehele Noordzeekustzone wordt verminderd. Een win-win situatie. Aan het huidige aantal beschikbare visuren moet niet worden getornd. Zowel op de Noordzee, als ook op de Waddenzee moet het mogelijk zijn om voldoende tijd te hebben om een besomming te kunnen maken.

Naast stijgende kosten door steeds hogere eisen die aan de exploitatie van een kotter worden gesteld, blijft brandstof als kostenpost een zorgenkindje. De ontwikkeling van haalbare, innovatieve alternatieven op dit punt zullen door het Ministerie van LVVN moeten worden ondersteund. Een ontwikkeling zoals de “Kutter der Zukunft” die is opgezet in Duitsland, zal in Nederland zeker op z'n plaats zijn voor de ontwikkeling van een toekomstbestendige kustvisserij. Voor deze kustvisserij kan de grote afhankelijkheid van de garnalenvisserij een valkuil zijn. Alternatieven zijn schaars en vergunningen zijn vaak duur of niet voor handen. Daarom pleit ik voor een soort “poule” bij het Ministerie van LVVN. Een poule met vergunningen voor diverse visserijen, die voor een bepaalde periode kunnen worden gehuurd door vissers, zodat de economische weerbaarheid van hun bedrijven wordt vergroot, zonder te hoge investeringen.

Voor de boomkorvloot op platvis maak ik mij grote zorgen. Ondanks de goede visbestanden valt de vangst tegen, zeker in vergelijking met de fors gestegen brandstofprijzen. De platvispuls is natuurlijk een goed alternatief, maar het zal moeilijk zijn om binnen de Europese Unie overeenstemming te bereiken over dit dossier.

De toekomst van de visserij in ecologisch perspectief.

De bewering dat de natuur in Nederland op omvallen staat, is complete onzin. Het landschap in Nederland is 100% cultuurlandschap en de variatie in dit cultuurlandschap heeft gezorgd voor de gevarieerde ecosystemen die ons land heeft. Houden we dit land in cultuur zoals we dat deden, dan behouden we de variatie in landschappen en ecosystemen. Op zee is het eigenlijk net als op het land. De mens is erg bepalend voor wat er gebeurt op en in de zee. De impact die de visserij heeft op het zee-ecosysteem is na eeuwen vissen in die zeeën, volledig geïntegreerd in deze systemen. Zeevogels en zeezoogdieren weten sinds mensenheugenis dat visserijactiviteiten van de mens, voedsel betekent. Is dit onnatuurlijk gedrag, zoals vanuit bepaalde organisaties regelmatig wordt beweerd? Nee, natuurlijk niet! Het is het gedrag dat thuishoort in de natuur; slim gedrag dat van generatie op generatie wordt overgebracht. Trouwens, in de documentaire "De Wilde Noordzee" wordt duidelijk gemaakt, dat er in zee geen afval bestaat (behalve door mensen geproduceerd afval). Dood betekent voedsel. Discards betekent dus voedsel voor vogels, vissen, krabben en slakken. Aan de andere kant wil iedere visserman 100% van de vangst aan wal brengen om het als consumptievis of garnalen te verkopen. In de huidige visserij wordt er steeds selectiever gevestigd. Door netaanpassingen en innovatieve technieken lukt het steeds beter om alleen de doelsoorten te vangen. Feit is echter wel dat het nooit 100% zal lukken om zonder spaanders te hakken, dus een kleine hoeveelheid ongewenste bijvangst zullen we moeten accepteren; ook in een moderne, innovatieve visserij. En dat is helemaal niet erg.

In de huidige Wadden- en Noordzee zijn de visserijactiviteiten de laatste jaren flink afgenomen. Volgens ICES staan de visbestanden in de Noordzee er over het algemeen goed voor, maar zien de vissers minder vis. In de "Scholbox" een voor visserij gesloten gebied in de Duitse Bocht, is het helemaal droevig gesteld met de visbestanden. Ook in de Noordzeekustzone, met grote gesloten gebieden en waar bijna alleen op garnalen wordt gevestigd, is de visstand zeer laag. In de Waddenzee is er volgens een artikel in Wageningen World (magazine of Wageningen University & Research), een toename van platvis en mosselbanken. Aan de andere kant wordt in het artikel beweerd dat het slecht gaat met de Waddenzee en hierbij wordt er gewezen naar de garnalenvisserij. Dit, ondanks een flinke reductie in visserij-intensiteit, het vissen met de zeeflap of brievenbus om ongewenste bijvangst onder water al te lozen en de moderne spoelsoortermachines die zorgen dat de vangst razendsnel gesorteerd wordt en de ongewenste bijvangst levend overboord gaat. Als de sloffen en klossenpees van een garnalentuig al schade zouden aanrichten, dan staat dit in geen verhouding tot de schade die andere activiteiten dan de visserij hebben aangericht. De afsluiting van de Zuiderzee en Lauwerszee hebben een veel groter negatief effect dan dat de visserij ooit zal hebben. Zeestromingen zijn verstoord, complete ecosystemen zijn verwoest en trekvissen en unieke visbestanden zijn afgesneden van hun paaipplaatsen. Dat dit feit geen indruk maakt op bepaalde organisaties hebben we gezien bij de realisatie van de "Marker Wadden". Ook hier is een ecosysteem verwoest ten gunste van iets wat de mens de natuur opdringt en niet wordt gerealiseerd uit vrije wil van de natuur.

De toekomst van de visserij in vissenwelzijn perspectief.

Het is in het belang van zowel de visser als de consument om nodeloos lijden te beperken in de visserij. Nodeloos lijden zorgt voor stress bij de vis, garnaal of krab en gaat ten koste van de kwaliteit van het product. Iedere visser wil het proces van vangstverwerking zo snel mogelijk laten verlopen. Ontwikkeling van selectieve visserij en vangstverwerking kan hierbij helpen. Deze ontwikkeling is al gaande en juich ik toe.

Henk Buitjes, ZK37 "Aldert vanThijs"